

128/2011. (XII. 21.) VM rendelet
a Keleméri Mohos-tavak természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervéről

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § (2) bekezdés 13. pontjában kapott felhatalmazás alapján, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 94. § 1) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § Az Országos Természetvédelmi Tanács 274/1951. OTT határozatával védetté nyilvánított, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnökének a Keleméri Mohos-tavak fokozottan védetté nyilvánításáról szóló 6/1986. (VIII. 21.) OKTH rendelkezésével bővített és fokozottan védetté nyilvánított, valamint a Keleméri Mohos-tavak természetvédelmi terület fokozott védettségének fenntartásáról szóló 57/2007. (X. 18.) KvVM rendelettel fenntartott védettségű Keleméri Mohos-tavak természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét az 1. melléklet szerint állapítom meg.

2. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

1. melléklet a 128/2011. (XII. 21.) VM rendelethez

A Keleméri Mohos-tavak természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések

- 1.1. A területen található lápok megőrzése.
- 1.2. A veszélyeztetett átmeneti tőzegmohalápokra jellemző, védett fajok által is reprezentált, országos szinten is egyedülálló lápi növénytársulások megőrzése.
- 1.3. A területen élő védett növény- és állatfajok állományainak megőrzése.
- 1.4. A terület jellegzetes földtani képződményeinek, természetes felszínformáinak megőrzése.
- 1.5. A területen található kultúrtörténeti értékek megőrzése, fenntartása.

2. Természetvédelmi stratégiák

- 2.1. A látogatás korlátozásával a taposási károk elkerülése a lápok fokozottan védett és védett növény- és állatfajainak, továbbá természetes élőhelyeinek megőrzése érdekében.
- 2.2. A lápokon tapasztalható szukcessziós folyamatok lassítása a nyíresedés, valamint a lápok természetes fajösszetételét veszélyeztető növényfajok - nád, szittyó stb. - állományainak kismértékű visszaszorításával.
- 2.3. Az úszólápok fenntartása érdekében (a feltöltődés mértékétől függően) a lápokat körülvevő lag-zóna (part menti nyíltvízes övezet) tisztítása.
- 2.4. A domborzati és talajviszonyokat megváltoztató, és azokat jelentősen befolyásoló tevékenységek tiltása.
- 2.5. A lápok növényzetében, valamint a védett fajok állomány nagyságában bekövetkezett változások folyamatos nyomon követése és dokumentálása.

2.6. A lápokat körülvevő erdőkben a védőfunkció ellátása, továbbá a terület mezo- és mikroklímájának megóvása érdekében folyamatos erdőborítás biztosítása, ehhez - tekintettel a jelenlegi egykorú állományokra - szükség szerint aktív természetvédelmi kezelési tevékenységek folytatása. Erdőkezelési beavatkozások az állományok vegyeskorúsítása, egyes, mozaikos szerkezetű állománykép kialakítása, és a potenciális erdőtársulásoknak megfelelő összetételű, őshonos fafajokból álló, kedvező természetességi állapotú állományok kialakítása és fenntartása érdekében.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Földtani, felszínalaktani természeti értékek, barlangok védelme

a) Az egyedülálló fosszilis tőzegrétegek védelme érdekében a tőzeget megfűzni csak kutatási céllal lehet.

b) A területen a domborzati adottságok átalakításával (földmunkával) járó tevékenység nem végezhető.

3.1.2. Élőhelyek kezelése, fenntartása

a) A hüvelyes gyapjúsásos társulások felett a záródó nyírest ritkítani kell.

b) A lápterület (Kelemér 037 hrsz.-ből 2,45 ha, a Kelemér 19/VI és 20/VI részletek) tőzegképződményeinek és tőzegmohás élőhelyeinek megőrzése érdekében a lápok fás növényzetének jelentősebb mértékű rendszeres kezelését célzó tevékenységek nem végezhetők. Egyedi esetekben, kizárólag az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések megvalósítása érdekében kerülhet sor egy-egy fa, vagy kisebb facsoport kivágására, eltávolítására a 3.2.2. pontban foglaltaknak megfelelő módon.

c) Lápterületen a nád eltávolítása csak kézi erővel, a lehető legkisebb taposás mellett történhet. A levágott növényi anyagot ki kell hordani a területről.

3.1.3. Fajok védelme

a) Lápterületen csak a fajmegőrzés érdekében történő beavatkozásokat (nádvágás, nyírsarjirtás, nyár- és nyírfa-eltávolítás, a lag-zóna tisztítás, bedőlt fák eltávolítása) lehet végezni.

b) A lápterületen a beavatkozások csak kézi erővel és az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: igazgatóság) szakembereinek jelenlétében történhetnek.

3.1.4. Táj- és kultúrtörténeti értékek

a) Tilos a tájkép és a lápok közelében elhelyezkedő középkori eredetű Mohos-vár fennmaradt földműveinek átalakításával, átalakulásával járó mindennemű tevékenység végzése, ugyanakkor biztosítani kell a régészeti lelőhely kutatásának lehetőségét.

3.1.5. Látogatás

a) A lápokat övező erdőkben csak gyalogosan, a kijelölt turistautakon és a meglévő erdészeti utakon lehet közlekedni, kivéve a természetvédelmi kezelési célú erdészeti beavatkozásokat, valamint vadászat során a vad elszállítását. A terület gépjárművel történő megközelítésére a védett terület határán található földutakat lehet használni.

3.1.6. Oktatás, bemutatás

a) A lápok bemutatása csak vezetett túra keretében történhet.

3.1.7. Kutatás, vizsgálatok

a) A területen csak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések érdekében, vagy azokkal összhangban lévő célból történő kutatási tevékenység engedélyezhető. Kutatási tevékenység csak az igazgatóság szakértői véleményének figyelembevételével kiadott hatósági engedély birtokában, az igazgatóság szakembereinek jelenlétében végezhető.

3.1.8. Terület- és földhasználat

a) A régészeti lelőhelyen a talaj bolygatásával járó tevékenység csak a kultúrtörténeti értékek oltalmának figyelembevételével történhet.

b) A területen új építmények elhelyezése tilos, különös tekintettel a területen található felszíni, mélységi és talajvizet megcsapoló vízkivételi műtárgyra, légvezetékekre és az ipari jellegű létesítményekre.

c) A területen külszíni bányaművelés és tőzegkitermelés nem végezhető.

d) A területen csak őshonos vadfajok tarthatók fenn. Mesterséges vadkibocsátás, zárttéri vadtartás a területen tilos.

e) A vadállományt a természetes vadeltartó-képességnek megfelelő szinten kell tartani. A vadlétszám kontrolljára a vadászati módok közül a cserkelés, a riglizés és a téli vaddisznóhajtás alkalmazható.

f) A vadászati és vadgazdálkodási tevékenység nem járhat együtt természetkárosító tevékenységgel. Vaddisznóhajtás alkalmával lőnyiladékok vágása, új feltáró utak kialakítása, régi cserkelő utak kitisztítása vagy felújítása, lőállássorszámok élőfára szegezése tilos.

3.1.9. Természetvédelmi infrastruktúra

a) A turistaút mentén csak fából készült esőbeálló, asztal, pad, szeméttároló, valamint információs tábla helyezhető el.

3.2. Művelési ághoz vagy földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1. Gyep (rét, legelő) művelési ágú területek kezelése

a) A benádasodott gyepeken szükség esetén nádvágás végezhető.

3.2.2. Erdők kezelése

a) A területen megjelent, agresszíven terjeszkedő akác szórványos előfordulásait fel kell számolni. Az akác visszaszorítására és kiirtására - a védett fajok és élőhelyeik kíméletével - vegyszeres technológia is alkalmazható.

b) Az erdők öngyérülése és lékesezése folytán jelentkező álló és földön fekvő holtfa - kivéve a használt közlekedési utakat és a Mohosvár területét, továbbá a lápokba bedőlt fákat - a helyszínen hagyandó. A kismértékű beavatkozások kitermelt faanyagának egy részét szintén a területen kell hagyni.

c) Fakitermelés és faanyagmozgatás kizárólag a vegetációs időszakon kívül, október és február hónapok között, fagyott, lehetőség szerint havas talajon folytatható, kivéve a lag-zónát, ahol a tisztítás, a bedőlt fák kihordása szeptember 1-jétől is végezhető

d) Tekintettel a cser üde termőhelyen jelentkező magas elegyarányára, az erdőkezelési munkákat általában a cser rovására, az előforduló egyéb őshonos fafajok megsegítésével kell végezni.

e) A területen az erdei melléktermékek gyűjtése tilos.

3.2.2.1. Kelemér 19/VI, 20/VI részletek kezelése

a) Egyes ritka, védett növényfajok, így különösen a vidrafű (*Menyanthes trifoliata*), a hüvelyes gyapjúsás (*Eriophorum vaginatum*) és a kereklevelű harmatfű (*Drosera rotundifolia*) állományainak megőrzéséhez szükséges beavatkozások során a túlzottan záródott nyíres foltok csak óvatosan bonthatók meg, a kitermelés módja: szálanként, vagy kisebb csoportokban néhány törzs eltávolítása. A kivágott fatörzseket a lápról ki kell hordani.

b) A lápokat körülvevő lag-zónában erdőkezelési beavatkozás csak kézi erővel végezhető.

c) A láp és élővilágának megőrzését, fenntartását szolgáló erdőkezelési tevékenységek a következő szempontok szerint végezhetők, szükség szerint:

ca) idős, kiszáradt nyír- és rezgőnyár egyedek, és a kiszáradt fák kisebb csoportjainak kivágása és kihordása a lápokról a lápmedence feltöltődésének mérséklése érdekében;

cb) a tőzegmohás lápok szegélyében felnőtt cserjék (elsősorban fűzök) és fák (elsősorban nyírek) kivágása az úszóláp-jelleg megőrzése érdekében;

cc) a lápok szegélyező erdőkből a lápokra bedőlt fák rendszeres eltávolítása a lápmedence feltöltődésének mérséklése érdekében;

cd) nyírsarjak irtása a lehető legkisebb mértékű taposás mellett.

3.2.2.2. Kelemér 18/D; 19/A, 19/B; 20/B erdőrészek kezelése

A lápterület körül elhelyezkedő erdőben a természetes erdőszerkezet kialakítását, fenntartását szolgáló erdőkezelési tevékenységek a következő szempontok szerint végezhetők, szükség szerint:

a) vágásos üzemmód elvetése, átalakítási és fenntartási beavatkozások biztosítása átalakító vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban, csekély erélyű, eseti, a mindenkori állományszerkezeti viszonyok figyelembevételével megtervezett és végrehajtott beavatkozások alkalmazása;

b) az erős koronájú, kielégítő egészségi állapotú, várhatóan magas életkort elérő faegyedek megsegítése;

c) a sűrű állományrészekben kismértékű, csoportos-foltos mintázatú fellazítás;

d) az elegyesség fokozása érdekében a bükk, a madárcseresznye, a kislevelű hárs alatt megjelenő újulat fokozatos felszabadítása lékvágással;

e) az állományok alatt (a cserjeszintben és az alsó lombkoronaszintben) megjelent őshonos faegyedek, facsoportok megsegítése, felszabadítása;

f) az erős újulattal fedett erdőfoltokon és állományrészekben famagasságnál nem nagyobb átmérőjű mesterséges lécek nyitása;

g) a teljesen záródott aljnövényzet és újulat nélküli állományrészekben újabb korosztályok megjelenésének elősegítése lékvágással;

h) a szétesési fázisba jutott erdőfoltok felújulási folyamatainak segítése érdekében a természetes úton keletkezett lécek megtartása, szükség szerint bővítése;

i) a feltörekvő fiatalos foltokban - a természetes szelekció kiegészítéseként - a fafaj-arány mérsékelt kontrollja mellett a kiugró, erőteljesebb egyedek megsegítése.